

СТРАТЕГІЯ РОЗШИРЕННЯ РИНКУ «ЗЕЛЕНИХ» ФІНАНСІВ

GREEN FINANCE MARKET EXPANSION STRATEGY

Решетник Н.І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
Київський національний лінгвістичний університет

Шульпіна Н.В.

доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
Київський національний лінгвістичний університет

Симончук В.А.

студентка,
Київський національний лінгвістичний університет

У статті розкривається проблема необхідності розширення ринку «зелених» фінансів для активного просування на глобальному, макро- та мікрорівнях екологічно чистого бізнесу. Фінансування «зеленої» економіки є об'єктивною необхідністю, яка виникає внаслідок потреби скорочення екологічних ризиків, підвищення соціальної відповідальності сучасного бізнесу, євроінтеграційних процесів в Україні, вимог цивілізаційних трансформацій. Виявлено, що ринок «зелених» фінансів в Україні є недооціненим та знаходиться на стартовій позиції. Здійснено акценти на стратегії розширення можливих джерел фінансування сталого розвитку. Вказано на джерела та інструменти ринку «зелених» фінансів, що активно функціонують у зарубіжній практиці, та виділено ті, які активно розвиваються в Україні. Визначено найбільші нефінансові ризики та вказано на можливі фінансові джерела їх зменшення.

Ключові слова: «зелені» фінанси; «зелена» економіка; економіка сталого розвитку; екологічні товари та послуги; «зелені» облигації та бонди; підприємства зеленого бізнесу; «зелений» тариф; нефінансові ризики.

В статье раскрывается проблема необходимости расширения рынка «зеленых» финансов с целью продвижения на глобальном, макро- и микроуровнях экологически чистого бизнеса. Финансирование «зеленой» экономики – это объективный процесс, который возникает вследствие необходимости сокращения экологических рисков, повышения социальной ответственности современного бизнеса, евроинтеграционных процессов в Украине, требований цивилизационных трансформаций. Выявлено, что рынок «зеленых» финансов в Украине недооценен и находится на стартовой позиции. Сделаны акценты на стратегии расширения возможных источников финансирования устойчивого развития. Указано на источники и инструменты рынка «зеленых» финансов, которые активно функционируют в зарубежной практике и выделены те, которые существенно развиваются в Украине. Определены наиболее значимые нефинансовые риски и указаны возможные финансовые источники их уменьшения.

Ключевые слова: «зеленые» финансы; «зеленая» экономика; экономика устойчивого развития; экологичные товары и услуги; «зеленые» облигации и бонды; предприятия зеленого бизнеса; «зеленый» тариф; нефинансовые риски.

The issue of green finance market expansion strategy gains a particular relevance nowadays. Financial resources are highly required for greenhouse fumes and pollutants emission cutback, the increase of the level of energy efficiency of the economy, the improvement of social development indicators, quality of present-day ecosystem and management system quality on both company and national levels. The article uncovers the problem of the necessity of green finance market expansion aiming at active eco clean business promotion at global macro and micro levels. Green economy financing is an objective requirement, which appears due to the necessity of ecological risks cutback, business social responsibility increase, euro integration processes in Ukraine, civilization transformation requirements. It has been found, that Ukrainian green finance market is undervalued and is currently on the starting position. In the article, the expansion strategy of possible and existing sources of sustainable development financing is highlighted. The green finance market sources and instruments, which are actively functioning abroad, are defined in the article; the instruments, which are currently being developed in Ukraine are highlighted among those. The largest non-financial risks are identified in the paper and the possible financial sources of their reduction are indicated. The leading green economy enterprises of Ukraine are specified and their achievements in the field of clean business are revealed. Considerable attention is paid to the households', enterprises' and the state's potential for green

business expansion by means of a) green finance market expansion; b) implementation of incentive instruments; c) changing the tax system; d) introducing a special system of green investments taxation, and taxation of operations, using green financial instruments; e) changes to the legislative framework. The major problems of Ukraine – energy dependence, the growth of the sustainable development economy and Ukrainian integration into the European Economic Area – may be solved via green finance market expansion.

Key words: green finance, green economy, sustainable development economy, environmental goods and services, green bonds, green business enterprises, green fare, non-financial risks.

Постановка проблеми. Розширення ринку «зелених» фінансів спрямоване на фінансове забезпечення економіки сталого розвитку, що передбачає вирішення комплексу екологічних ризиків, підвищення рівня енергоефективності економіки, вдосконалення показників соціального розвитку та підвищення якості наявної системи управління на всіх рівнях.

Відповідно до євроінтеграційних процесів Україна взяла на себе низку міжнародних зобов'язань щодо розбудови зеленої економіки, що передбачає реалізацію реальних проектів із залученням специфічних фінансових ресурсів – зелених фінансів.

Ринок зелених фінансів умовно поділяється на ринок зелених інвестицій та ринок боргових зелених фінансів. І якщо зелені інвестиції через відсутність загальноприйнятих і визначених стандартів поки знаходяться в загальмованому стані, то ринок боргових зелених фінансів почав активно розширюватися, насамперед це стосується прогресуючого застосування зелених облігацій та бондів, які є сертифікованими інструментами боргового характеру.

Проблема ринку зелених фінансів полягає у розпорошеності, що потребує їх акумуляції, створення чітких нормативно-правових умов розвитку ринку зелених фінансів, які будуть зрозумілими для міжнародних фінансових інституцій, надання чітких визначень проектів, що належать до зелених, необхідності надання пріоритетності спрямування потоків капіталу на потреби сталого розвитку, переорієнтації акцентів суб'єктів економіки на нефінансові ризики (екологічні, соціальні та управлінські).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження розвитку екологічно чистої економіки та її ресурсного, в тому числі і фінансового, забезпечення зробили у своїх дослідженнях зарубіжні та українські вчені, такі як І. Бистряков, В. Борейко, І. Вахович, О. Власюк, В. Голян, О. Губанова, Б. Данилишин, Г. Дейлі, В. Кравців, Н. Крафтс, Е. Лібанова, Д. Лижін, Р. Кламтам, Н. Павліха, Б. Порфір'єв, Б. Рубцов, Л. Руденко, П. Саблук, О. Сохацька, І. Сторонянська, А. Сундук, Дж. Сьєберт, М. Тітов, Ю. Туниця, Дж. Фарлей, К. Харгроуз та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте сучасні наукові дослідження фінансового забезпечення зеленої економіки не піднімають питання об'єктивної необхідності розширення ринку зелених фінансів та не досить розкривають їх вплив на фор-

мування зеленої економіки. Тому необхідно виявити найбільші екологічні ризики в економіці України та визначити можливості ресурсного забезпечення їх подолання завдяки розширенню ринку зелених фінансів.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стратегічних можливостей розширення ринку зелених фінансів з метою забезпечення функціонування економіки сталого розвитку, а також аналіз найбільш проблемних енерго-екологічних частин економіки України та виявлення фінансових джерел фінансування з метою їх трансформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Людство тривалий час своєю економічною діяльністю ігнорувало закони природи. Розширене відтворення задля все більшого задоволення потреб споживачів уже привело до «негативного ефекту масштабу». Сучасна економічна діяльність перевищила здатність планети задовольняти людські потреби. З 2003 року темп використання природних ресурсів на 25% перевищив темпи їх відновлення [1, с. 264]. Сьогодні людство відчуває недолік води, зниження родючості земель, глобальне потепління, зникнення певних видів тваринного і рослинного світу, вичерпність природних копалин, забруднення атмосфери, глобальне потепління тощо. З огляду на це, проблеми порятунку планети різними способами, в тому числі й за допомогою зелених фінансів, набувають особливої актуальності. Настав час змінити стару дорожню карту!

Ці проблеми є предметом активного обговорення на щорічному Давоському світовому економічному форумі; вони відображені у Рамочній конвенції ООН зі змін клімату. Символічним є те, що минулорічна Нобелівська премія вручена Уільяму Нордхаусу та Полу Ромеро за розроблення математичної моделі, яка враховує вплив змін клімату на макроекономічні показники. У цих обставинах Україна, яка прагне увійти в європейський цивілізаційний простір, не може стояти осторонь зазначених проблем. Розбудова зеленої економіки є одним із напрямів євроінтеграційних процесів, що здійснюються в Україні, адже зелена економіка – це економіка, яка характеризується покращенням благополуччя та забезпеченням соціальної рівності у суспільстві з одночасним скороченням екологічних ризиків та пристосуванням до обмеженості природних ресурсів. Просування самої ідеї необхідності фінансування та інвестування

в «зелену» економіку в сучасних умовах стає особливо актуальним.

Зелені фінанси є сукупністю економічних відносин, пов'язаних з акумулюванням та витрачанням фінансових ресурсів для проектів у сфері зеленої економіки. Цими фінансами можуть стати кошти державного бюджету; кошти, що зараховуються до державного бюджету в межах міжнародного договору про фінансування програм секторальної бюджетної підтримки ЄС; кошти підприємств, що працюють у сфері зеленої економіки.

12 січня 2015 року був прийнятий Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Ця стратегія передбачає створення в нашій країні економіки, стійкої до екологічних, соціальних та управлінських ризиків, здатної не тільки створювати економічну вартість, а й додатково покращувати соціальні, екологічні та управлінські показники. У межах Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» було розроблено Проект Дорожньої карти для зелених фінансів в Україні. Практичним упровадженням проекту передбачено досягнення таких цільових показників: акумуляція до 2030 року 200 млрд. дол. США для побудови зеленої економіки в Україні; випуск Україною протягом 2019–2020 рр. перших суверенних зелених облігацій; формування фінансової системи, стійкої до екологічних, соціальних та управлінських ризиків; входження до рейтингів найбільших центрів зелених фінансів у Східній Європі [2]. Досягнення цих завдань позитивно вплине на розвиток «зеленого» бізнесу, проте нинішній стан економіки потребує суттєвих змін. Сьогодні ринок зелених облігацій досягнув за підсумками 2017 року майже 900 млрд. доларів США. Проте лише 30% цього обсягу є сертифі-

кованими фінансовими інструментами, які відповідають наявним стандартам зеленого фінансування. Лівова частина – це фінансування, яке має лише зовнішні ознаки зелених проектів і часто є предметом критики, оскільки може бути частиною так званого green washing. Окрім того, акумульовані за допомогою зелених облігацій кошти йдуть у переважній більшості на проекти, пов'язані з розбудовою транспортної інфраструктури (понад 60%). Енергетика при цьому становить лише 19% [3].

«Зелені» фінанси – це крок до впровадження практики економічного господарювання, спрямованого не лише на отримання прибутку, а й на мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище, використання енерго- та ресурсозберігаючих технологій, формування ринку екологічних товарів та послуг. «Зелене» фінансування включає витрати та інвестиції, спрямовані на проекти і програми у сфері раціонального природокористування, екологічно чистий бізнес, зниження викидів парникових газів. Окрім цього, «зелене» фінансування охоплює фінансові механізми стимулювання (субсидування) реалізації проектів альтернативної енергетики, що сприяють зниженню викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату (наприклад, спеціальні квоти і мережеві тарифи на використання електроенергії від відновлюваних джерел).

В Україні функціонує низка підприємств, що вирізняються досягненнями у розбудові зеленої економіки (табл. 1).

Проте активна реалізація зелених прагнень України потребує мобілізації відповідних фінансових джерел та розроблення стратегії розширення ринку «зелених» фінансів. Активними джерелами фінансування зелених проектів в Україні можуть бути:

Таблиця 1

Передові підприємства зеленої економіки України [4, с. 28-29]

Підприємства України	Досягнення в зеленому бізнесі
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ТОВ Клесівський кар'єр нерудних копалин «Технобуд»	Екологічна ініціатива
ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг»	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ВАТ «Північно-український Будівельний Альянс»	Відповідність стандарту «Зелений офіс»
ПАТ «Донбасенерго»	Раціональне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище
ДП «Морський торговельний порт «Южний»	Розвиток найбільш чистих технологій виробництва
ТОВ «Кременчуцький завод технічного вуглецю»	Зменшення споживання природного газу, пошук альтернативних джерел енергії
ТОВ «Бориспільський завод гумовотехнічних виробів»	Послуги та обладнання для механічної утилізації зношених шин і їх переробку в гумову крихту
ТОВ «Морський торговельний порт «Чорноморськ»	Екологічна ініціатива

– Кредити українських банків під зелені проекти. Кредити є важливим структурним елементом ринку зелених фінансів. Ліквідність банківського сектору дає змогу кредитувати з мінімальними ризиками невеликі та середні зелені проекти. До такого кредитування, як правило, вдаються мобільні банки, що швидко адаптуються до змін сучасності. Проте для розширення таких кредитів необхідні зміни лімітів, що встановлюються НБУ, на розмір кредитного ризику для одного контрагента.

– ЕРС-контрактор (Engineering, procurement and construction) – компанія, яка реалізує «від А до Я» будівництво електростанцій і повністю бере на себе ризики, які пов'язані з веденням проекту до його здачі в експлуатацію. Цей ефективний та дієвий інструмент в Україні представлений досить слабо, хоча широко розповсюджений у країнах ЄС.

– Енергетичні кооперативи. У Великобританії функціонує близько 5 тис. кооперативів, задіяних переважно у сонячній та вітрогенерації. У Німеччині енергетичні кооперативи вже сьогодні стали конкурентами енергетичних холдингів, генеруючи до 30% електроенергії з ВДЕ. В Україні лиш поодинокі випадки в деяких регіонах: Тернопільській, Вінницькій та Харківській областях. Активне створення таких кооперативів може значно розширити ринок «зелених» фінансів.

– Зелені бонди (Green bonds). У ролі одного з інститутів, що розробляють стандарти для ринку зелених бондів, потенціал якого оцінюється в \$100 трильйонів, виступає міжнародна організація Climate Bonds Initiative. Однак українське нормативно-правове забезпечення зелених проектів потребує суттєвої імплементації до нього елементів використання Green bonds. З іншого боку, держава має два чинники, які суттєво стримують застосування цього інструменту: відсутність розвиненого фондового ринку та низький суверенний рейтинг.

– Міжнародні фінансові інституції (IFI, EBRD, EIB, World Bank). До українських зелених проектів виявляє зацікавленість китайський Комітет із розвитку підприємств за кордоном (CODA) та інші міжнародні інституції, які суттєво розширюють можливості розвитку зеленої економіки в Україні.

– Гранти від міжнародних донорів. Сьогодні в Україні працює 62 проекти та програми міжнародної технічної допомоги у галузі енергоефективності та зеленої енергетики.

– Експортно-кредитні агентства (ЕКА). ЕКА ранжують країни від «1» (найвищий рейтинг) до «7» (найнижчий із можливих значень рейтингу). Низький рівень – «7» рейтингу України є значним гальмуючим фактором для розвитку цього інструменту.

Отже, з огляду на досвід провідних країн світу, необхідно є побудова ринку зелених фінансів в Україні та створення умов для залу-

чення ресурсів із міжнародного фінансового ринку. Допомогти цьому може кожен із вищезазначених інструментів, які вже є робочими на території України, для залучення фінансових ресурсів та впровадження зелених проектів у нашої державі.

Незважаючи на те, що Україна відстає від провідних країн у розвитку «зеленого» бізнесу, за останні 4 роки в українській «зеленій» проекті було інвестовано понад €1,3 млрд. До цих проектів належать не лише СЕС та ВЕС, а й встановлення твердопаливних котелень, біоТЕЦ, виробництво біоетанолу та біодизелю, генерація енергії із сміття тощо. Окрім того, уряд Німеччини планує надати додатково 10 млн. євро в межах співпраці з Фондом енергоефективності. Зокрема, на проекти, які будуть спрямовані на перетворення субсидій на інвестиції в енергоефективність.

Нині для України є важливим створення таких умов функціонування економіки держави, що дають змогу зменшити рівень шкідливих викидів та обсягів використання невідновних ресурсів, покращують екологічну ситуацію країни, а отже, забезпечують стабільний рівень її економічного зростання [5]. Проте натепер ми володіємо обмеженим переліком переваг, які можуть допомогти забезпечити конкурентність української економіки на світовій арені.

Варто звернути увагу на кілька нагальних проблем, які можливо розв'язати завдяки впровадженню активного зеленого фінансування. Найбільш нагальною є проблема енергозалежності України від поставок органічного палива. З урахуванням умовно-первинної ядерної енергії, рівень енергозалежності нашої країни в останні роки становив 60,7%. Не менш важливою є проблема недосконалої системи утилізації відходів. За даними Держкомстату, у 2017 р. в Україні було утворено 366 659,3 тис. т відходів, з яких лише 100 361,8 тис. т, або 27,4%, пройшли утилізацію. Для порівняння, у 2002 р. було утворено 2543,3 тис. т відходів, із яких 2292 тис. т, або 90,1% було утилізовано [6].

Ще однією проблемою є проблема забруднення повітря. Щорічно в атмосферу України потрапляє понад 6 млн. т шкідливих речовин і вуглекислого газу. Традиційно головними забруднювачами залишаються промислові підприємства. Однак збільшення кількості автомобілів на дорогах спричинило і збільшення шкідливих викидів в атмосферу. За останні кілька років кількість відпрацьованих газів, що надходять у повітря на території великих міст, зросла на 50–70%. Більше половини шкідливих речовин викидають в атмосферу приватні авто: у 2017 році на них припало 1,7 млн. т шкідливих речовин, тоді як загальна кількість усіх автомобільних викидів становила 2,3 млн. т. [7]. Ця проблема особливо загострилася в останні роки у зв'язку зі стрімким збільшенням везення на територію України уживаних автомобілів.

Проблема енергозалежності України та неефективного енерговикористання з кожним роком постає все гостріше. Зі збільшенням енергоспоживання зростає і виробництво електроенергії, для того щоб забезпечити потреби населення. Проте лише 1,26% від усієї виробленої електроенергії становить частка «зеленої» енергетики.

Можливим вирішенням енергозалежності України та нарощування виробництва саме «зеленої» електроенергії є впровадження ефективною програми використання сонячної енергії за допомогою встановлення сонячних панелей, до того ж обленерго зобов'язується купувати надлишкову «чисту» електроенергію у приватних домогосподарств за досить вигідним тарифом. Це створює можливість покрити витрати, вкладені у сонячні панелі. «Чисту» електроенергію до 2030 року можна реалізовувати за тарифом 18,09 євроцентів за кВт./год. – це значно дорожче, ніж продає свій товар НАЕК «Енергоатом» (54,6 коп. за кВт./год.), і дорожче, ніж продають теплові електростанції (1,53 грн за кВт./год).

Крім «зеленого» тарифу, потужний стимул для будівництва приватних сонячних електростанцій – відсутність вимог на отримання ліцензії для виробництва електроенергії – такі вимоги є лише до промислових сонячних електростанцій. Приватні ж господарства обмежуються лише підписанням договору з енергопостачальними компаніями.

Водночас за усієї привабливості зеленої енергетики для більшості українців вона недоступна. Найбільша перепона – висока вартість сонячних панелей, складність отримання кредитів із низькими відсотками, а також вартісні проектні роботи для приєднання сонячної електростанції до мереж обленерго. Залежно від установленної потужності сонячної станції – наприклад 5 чи 10 кВт – вартість проекту становитиме від \$5 до 10 тис. Отже, варто запровадити більш привабливі фінансові умови для приватної сонячної енергетики, зокрема, надання пільг, розстрочки на придбання сонячних панелей, безвідсоткові кредити на купівлю та встановлення обладнання або 20% знижку на придбання панелей тощо. Такі панелі Україна може масово закупити у Китаю, де вони коштують 0,5 дол. за Вт. В Україні налічується 6,5 мільйонів домогосподарств, більшість із яких – потенційні виробники «зеленої» енергетики. Вони могли б виробляти сонячну енергію не лише для власних потреб, відмовляючись від дорогого газу, а й отримувати доходи, реалізуючи надлишок енергії. А Україні не потрібно було б будувати великі станції, які забруднюють навколишнє середовище.

Наступна проблема, що потребує негайного вирішення, а відповідно фінансування – це проблема сміттєзвалищ в Україні. Сьогодні їх налічується 6,5 тис. законних і близько 35 тис. незаконних, загальна площа яких становить 7% від території країни – це можна порівняти до

площі всієї Данії (понад 43 тис. кв. км) [8]. За підрахунками екологів відзначається, що на переробку йде лише десята частина сміття.

Для вирішення цієї проблеми Україні не потрібно будувати дорогі сміттєспалювальні заводи, викиди яких дуже шкідливі, а необхідно використовувати новітню технологію, яка вже є. Наприклад, переробляти пластик у будівельні блоки. Цей будівельний матеріал буде міцний, надійний, довговічний та стійкий до погодних умов. Блоки можна використовувати у будівництві зернових сховищ, цехів, ангарів, а також для будівництва стін і дамб. Вони будуть теплі, довговічні, не будуть пропускати вологу і холоду – економні. За технічними характеристиками екоблоки вже перевершують будь-який будматеріал (починаючи від щільності та маси, закінчуючи ціною). Крім того, блоки можна використовувати для укладки доріг. Це дасть змогу зекономити, пришвидшити та полегшити будівництво доріг.

Нині у світі вже є кілька компаній, що активно займаються переробкою пластику у блоки: VyFusion (США), «ЮФО-Переработка» (Росія) та інші дрібні приватні підприємці.

Щодо проблеми забруднення повітря відпрацьованими газами, то це давно є звичним для українських міст. Але скорочення кількості автомобілів у сучасному світі не варто передбачати. Кожен киянин щорічно поглинає не менше 100 кг важких металів і кіптяви. Державна служба статистики у 2017 році оцінила річний обсяг викидів у Києві в 171 тону. 78% з них згенерували автомобільні вихлопи. Станом на 2018 рік автомобільна транспортна система України налічує понад 9,2 млн. транспортних засобів, із них 6,9 млн. легкових автомобілів, близько 250 тис. автобусів, 1,3 млн. вантажних автомобілів, понад 840 тис. одиниць мототранспорту [9].

Частковим вирішенням цієї проблеми є електрокари – і це, безумовно, «зелений» тренд тисячоліття! Серед переваг таких авто – дешева заправка. Найекономніші з електрокарів споживають у середньому 10 кВт на 100 км. Обслуговуватися такі авто можуть на будь-якій СТО, а вартість послуг – в рази менша, ніж у звичайних авто. Електрокари забезпечують безпеку, яка вища, ніж у машин із двигуном внутрішнього згорання, більш дешеве обслуговування, висока надійність і перспективи розвитку, адже інженери вже досягли меж удосконалення традиційних двигунів.

За даними головного сервісного центру МВС, в Україні у 2018 році вже було зареєстровано 6613 електромобілів. Майже 56% з них зареєстровані у Києві (1566). Водночас число електромобілів у Європі в першому півріччі 2018 року перевищило мільйон (про це повідомили фахівці шведської дослідницької компанії EV-Volumes). У 2018 року українці зареєстрували вдвічі більше електромобілів, ніж за

2017 рік, проте цього недостатньо. Свою роль у цьому процесі зіграло «обнуління» податків на «зелені» автомобілі. Так, із 1 січня 2018 року за ввезення до країни не потрібно платити 16,8% ПДВ і 109 євро акцизного збору. Проте з 1 січня 2019 року за ввезення електромобіля потрібно буде заплатити 17% від його вартості до бюджету [10].

Прогнозують, що до 2025 року електромобілі будуть дешевшими бензинових і дизельних аналогів. Це станеться через падіння вартості літій-іонних батарей. Так, через зростання виробництва таких акумуляторів ціна на батареї електрокара знизиться до 70 доларів за кіловат-годину до 2030 року. У 2017 році акумуляторні батареї коштували в середньому близько 208 доларів за кіловат-годину. В Україні мінімум через 57 років планується налагодити власне виробництво електрокарів. Проте електромобілізація вимагає приблизно в 2–3 рази більше щільної мережі станцій для підзарядки електромобілів, ніж нинішній розподіл АЗС.

Українська мережа щільніша, ніж у сусідніх Румунії та Болгарії, проте до оптимальних значень відстані між ними ще дуже далеко, оскільки максимальна відстань між зарядними станціями повинна бути в межах 70 км. До того ж, нові електричні АЗС можуть бути оснащені сонячними панелями, що допоможе зекономити на придбанні електроенергії та буде сприяти розвитку «зеленої» енергетики держави.

Висновки. Наша держава за допомогою «зелених» фінансів робить кроки у розвитку «зеленої» економіки. Практична реалізація концепції «зеленої» економіки передбачає: наявність ефективного законодавства в ключових секторах економіки, активне державне стимулювання процесу, необхідність збільшення інвестицій в «зелену» інфраструктуру, впровадження аспектів сталого виробництва і споживання, підтримку досліджень та інновацій, розроблення та поширення екологічно чистих технологій, надання компаніям для започаткування «зеленого» бізнесу дешевих кредитів і податкових пільг.

Отже, розширення «зеленого» фінансування в Україні сприятиме вирішенню нагальних проблем, якими є енергозалежність України, погана система утилізації відходів, забруднення повітря автомобільними відходами. Ці проблеми потребують акцентування уваги на практичних заходах щодо їх вирішення, а саме: створення державних програм із допомоги домогосподарствам у придбанні та встановленні сонячних панелей, впровадження новітніх технологій з переробки пластикових відходів, стимулювання державою через податкові механізми заміни в Україні автотранспорту на електромобілі. Завдяки вирішенню цих проблем Україна зможе не тільки покращити своє економічне, екологічне та соціальне становище, а й забезпечити свій сталий розвиток.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Макстон Г., Рандерс Й. У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату. Київ: Пабулум, 2017. 320 с.
2. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Ігнат'єв С. 7 джерел фінансування зелених проектів в Україні. *Харківський енергетичний кластер. In Venture* 2018. URL: <https://inventure.com.ua/analytics/formula/7-istochnikov-finansirovaniya-zelenyh-proektov-v-ukraine/>
4. Дудко В. Відповідальність перед майбутнім. *Бізнес. Видавництво ТОВ «Український бізнес хаб»* 04.04.2018. С. 28–29.
5. Мусіна Л. Аналітична доповідь «Стан та перспективи розвитку зеленої економіки та зеленого бізнесу в Україні» (Current situation and prospects of green economy and green business development in Ukraine). URL: http://eep.org.ua/page/green_economy/en/.
6. Утворення та поводження з відходами / Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2006/ns_rik/ns_u/opar_u2005.html
7. Вісім екологічних проблем України. *Фінанси*. 2011. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/235280/visim-ekologichnyh-problem-ukrayiny>
8. Юфо-переработка *The Village*. URL: <https://www.the-village.ru/tags/Юфо-переработка>.
9. Статистичні дані по галузі автомобільного транспорту. Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-po-galuzi-avtomobilnogo-transportu.html?PrintVersion>
10. Електрокарів все більше: як українці пересідають на сучасні авто. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/avto/besplatnaya-rastamozhka-ezhednevno-v-ukraine-registriruyut-20-elektrokarov--1171961.html>